

nie na jej začiatku. Obzvlášť sa venuje všeobecnému občianskemu zákonníku z roku 1811, potom občianskym zákonníkom z roku 1950, kde bola téma odkazov obzvlášť podrobne rozpracovaná, a naopak zákon z roku 1964 už neobsahoval tento právny inštitút. Znovu sa však objavil v novom občianskom zákonníku z roku 2012. Kapitola tiež obsahuje ukážky znenia niektorých ustanovení a tiež najrôznejšie citácie rôznych zákonov, a to tak platných, ako aj starších neplatných.

V deviatej kapitole sa opäť dostáva ku slovu pomerne staro-nová téma výprosy, ktorú spracovali už vyššie menovaná prof. Adamová spoločne s Petrou Jestříbkovou. Tento inštitút opäť vychádza z rímskeho práva a v texte sa nachádza stručný prehľad vývoja tohto pojmu v histórii. Najviac sa venuje novodobému právu počnúc všeobecným občianskym zákonníkom z roku 1811 až do súčasnosti, uvádzajúc opäť názorné citácie priamo z právnych predpisov.

Ďalšou, novým občianskym zákonníkom znovu zaradenou problematikou, je pacht. Autorom desiatej kapitoly je Jan Podola. Na úvod autor uvádza protichodné názory niektorých právnych odborníkov o dôležitosti či naopak nepotrebnosti tohto druhu zmluvy, za cieľ následne stanovuje zamyslenie sa nad fungovaním tohto inštitútu v minulosti. Avšak zameriava sa najmä na obdobie medzi dvoma svetovými vojnami a následne donedávna platným ob-

čianskym zákonníkom z roku 1964. Pojem je riadne vysvetlený, podložený rôznymi príkladmi z právnych predpisov.

Kapitola jedenásta s názvom Milionárska dávka bola spracovaná už vyššie menovanou Jánošíkovou a venuje sa oblasti daňového práva. Popisuje vývoj tejto majetkovej dane od roku 1920 až do súčasnosti, vývoj jej výšky i spôsobu výpočtu. Taktiež sa venuje úradníckym orgánom, ktoré túto dávku mali na starosti.

Poslednú, dvanástu kapitolu spracoval Stanislav Balík a pomenoval ju jednoducho – Spekulácie. Rieši dnes už nepoužívanú skutkovú podstatu, ktorá bola súčasťou trestného zákonodarstva počas komunistického režimu. Autor upozorňuje najmä na jej nepoužiteľnosť v súčasnej dobe, uvádza k svojmu postoju dôvody a vysvetľuje ho na rôznych príkladoch z právnych predpisov. Kapitola je prepracovaná veľmi podrobne, s dôrazom na niektoré špecifiká tejto skutkovej podstaty.

Vo všeobecnosti publikácia ukrýva veľmi zaujímavý obsah. Je prehľadná, logicky radená. Spracovanie je v maximálnej miere odborné, ale napriek tomu zrozumiteľné i pre prípadného laika. K celkovej odbornosti tejto publikácie prispieva i bohatý poznámkový aparát, ktorý je vedený priebežne v texte formou poznámok pod čiarou. Jedná sa o dielo, podľa môjho názoru, naozaj vydarené.

TICHÝ, L., RONOVSÁ, K., KOCÍ, M. (eds.): Trust a srovnatelné instituty v Evropě

Praha: Centrum právní komparatistiky Právnické fakulty Univerzity Karlovy, 2014, 235 s.

Vlastimil Vitoul*

Recenzovaná publikace se zaměřuje na problematiku trustů a trust-like institutů, což je v souvislosti s neutichající diskuzí o osudu svěřenských fondů velice aktuální téma. Svěřenský fond je právě trust-like institutem, který byl do českého právního řádu zařazen v souvislosti s rekodifikací soukromého práva¹ jako právní transplantát québeckého trustu/fiducie.

* Mgr. Vlastimil Vitoul, doktorand na Právnické fakultě Masarykovy univerzity, Brno.

Trust, jako typický právní nástroj *common law*, je pro kontinentální právní prostředí poměrně obtížně uchopitelný a při prvotních kontaktech zřídka kdy pochopený. Svěřenský fond je specifickým nástrojem pro správu cizího majetku, jenž má obligačně-věcněprávní charakter, tudíž nemá právní osobnost a nejedná se o právnickou osobu. Jeho vytvořením dochází k vyčlenění vybraného majet-

¹ Srov. § 1448 a násl. zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v platném znění

ku z vlastnictví zakladatele, přičemž tento majetek je svěřen správci, jenž se zaváže jej držet a spravovat pro obmyšlené. Majetek ve svěřenském fondu tedy není vlastnictvím ani zakladatele, ani správce, ani obmyšleného – tento majetek nemá vlastníka. Tato pro naše právní prostředí dráždivá koncepce vlastnického práva, obavy z potenciálního zneužití a obecně strach z neznáma, způsobily velice negativní mediální obraz tohoto institutu, což vyústilo i v diskuzi ohledně legislativního záměru svěřenské fondy z právního řádu vypustit.

Vzhledem k tomu, že trusty (potažmo trust-like instituty) jsou na odborné úrovni považovány za jeden z nejflexibilnějších nástrojů pro správu cizího majetku², byly i v reakci na „prvotní paniku“ zahájeny výzkumné projekty zaměřené na detailní rozbor svěřenských fondů a jejich případnou (ne) slučitelnost s českým právním prostředím. Doposud zřejmě nejrozsáhlejší výzkumný projekt realizovalo pod vedením Luboše Tichého Centrum právní komparistiky Právnické fakulty UK v Praze, a to ve spolupráci s řadou vnitrostátních i mezinárodních odborníků. Jedním z výstupů je i recenzovaná publikace, která čtenáře uceleně seznamuje s problematikou trustů a trust-like institutů v širších komparativních souvislostech a navazuje na diskusi zahájenou na mezinárodní konferenci tomuto tématu věnovanou, která se konala v lednu 2014 v prostorách Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze.

Publikace je členěna do tří částí, přičemž první část formou národních zpráv popisuje svěřenský fond a jemu funkčně obdobné instituty ve státech napříč evropským kontinentem. Díky pečlivému výběru zástupců jednotlivých států má čtenář možnost seznámit se s problematikou jak samotného trustu, tak velice širokého spektra funkčně srovnatelných institutů. Autoři jednotlivých národních zpráv se ve vztahu k jejich mateřské zemi vyjadřují jak k existenci právní úpravy trustů, tak k funkčním ekvivalentům. Čtenář má tedy možnost seznámit se nejen s českým svěřenským fondem, ale i irským pojetím trustu, románskou podobou fiducie ve Francii či Lucembursku, německým Treuhandem či rakouskou soukromou nadací. Velice zajímavá je národní zpráva Polska, kde je znatelná absence obecné právní úpravy fiduciárních vztahů, avšak polský právní řád dílčí fiduciární nástroje pro specifické příležitosti přesto obsahuje. Slovenská národní zpráva hovoří o legislativních úvahách *de lege ferenda*, přičemž otázka zařazení trust-like institutu je stále předmětem diskuze.

Kapitoly ve druhé části se zaměřují na konkrétní aspekty svěřenských fondů, ale i dalších trust-like

institutů. U příspěvků zaměřených na svěřenský fond analyzují autoři problematiku do hloubky a podrobně zkoumají jeho elementární prvky. K lepšímu pochopení svěřenského fondu může čtenáře přivést příspěvek Kateřiny Ronovské a Bohumila Havla zaměřený na srovnání funkčně obdobných institutů obsažených v českém právním řádu, a to fondu svěřenského, nadačního a přidruženého. Každému, kdo by se v rámci zjednodušení uchopení svěřenského fondu u něj bez dalšího snažil dovést právní osobnost, lze doporučit zamyšlení Bohumila Havla. Obecně lze shrnout, že druhá část publikace řeší řadu „problémů“, které v diskuzi ohledně svěřenských fondů vyvstaly, a zodpovídá některé často rezonující otázky.

Třetí část je věnována komparaci analyzovaných trustů a trust-like institutů, a to po stránce prvků jejich struktury i jejich funkcí. Nelze jinak, než souhlasit s autory, že zjištěná rozmanitost jednotlivých právních úprav je velkým zdrojem inspirace, což by mohlo vést ke zdokonalení jednotlivých právních úprav. Zároveň je díky porovnání patrné, jak flexibilní a užitečný nástroj může svěřenský fond být.

Závěrem lze říci, že český právní řád se postupně s cizorodým tělesem, kterým pro něj svěřenský fond je, postupně sžívá. Využívanost tohoto flexibilního nástroje adresáty práva je však stále nízká, případní zájemci raději volí instituty jiného právního řádu, a to z důvodu vyšší právní jistoty. Negativní obraz svěřenských fondů byl z velké části způsoben jejich nepochopením a neochotou přijmout odlišnou koncepci vlastnického práva. V této souvislosti vidím velký přínos recenzované publikace, neboť přináší odbornou a obsáhlou analýzu tohoto institutu, porovnává jej s obdobnými napříč Evropou, odborně seznamuje čtenáře s jeho funkčností a vyvrací některé mylné představy ohledně svěřenských fondů. Jako drobnou vadu na kráse považují absenci zařazení cizojazyčných textů v původním jazyce – vzhledem k tomu, že se jedná o vysoce odbornou publikaci, považoval bych tento krok za vhodný, neboť sebelepším překladem téměř vždy dojde k tomu, že je nějaká myšlenka „ztracena v překladu“.

Recenzovaná publikace je v současné době zřejmě nejucelenější a nejpodrobnější odbornou publikací zaměřenou na tolik diskutované svěřenské fondy, proto ji doporučuji každému, kdo se o danou problematiku zajímá, ať už po stránce teoretické či praktické.

² Viz L.A. Wright, *Trusts and the Civil Law – A Comparative Study*, 6 W. Ontario L. Rev. 114, 1967.